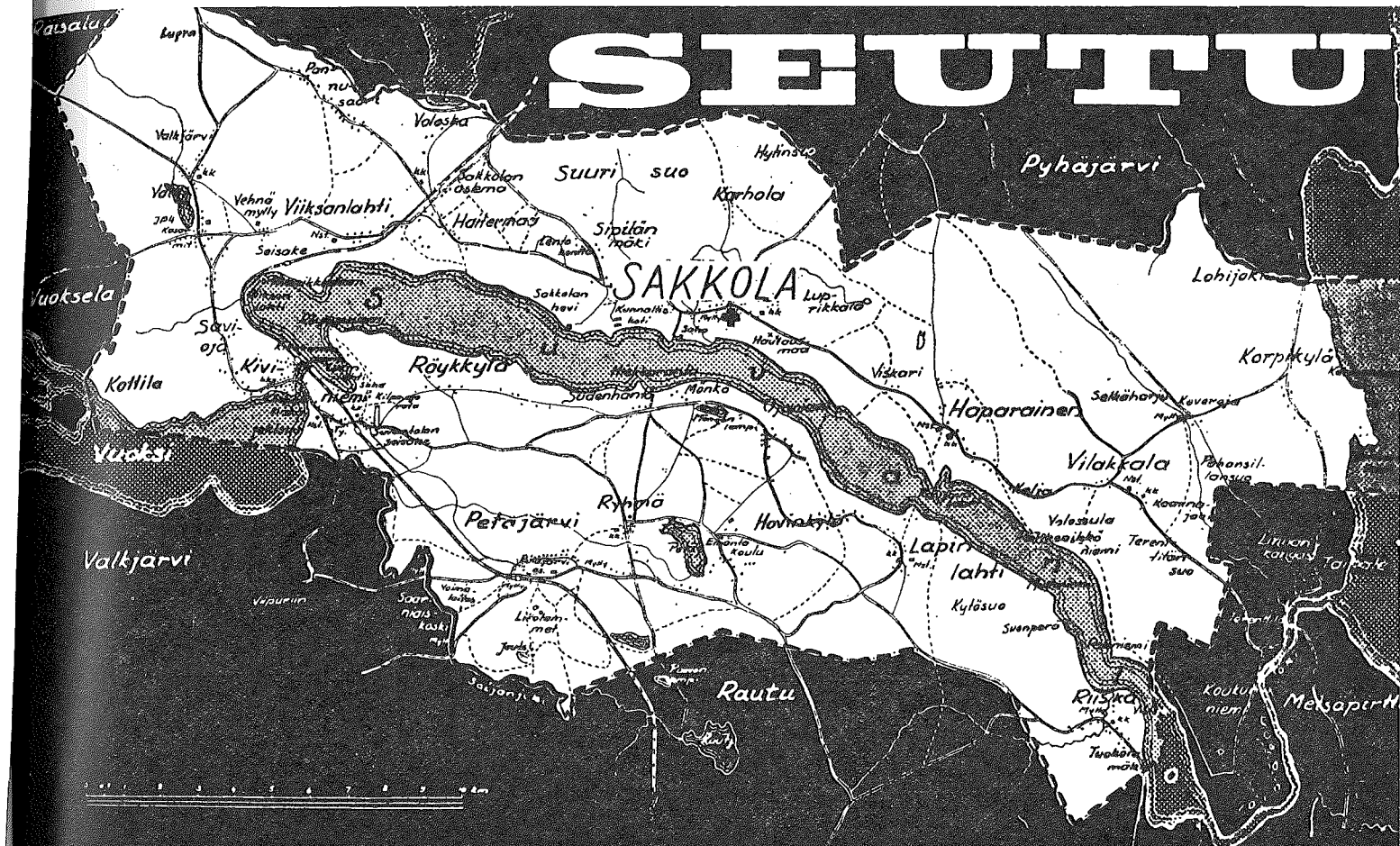
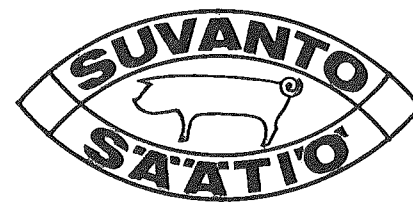

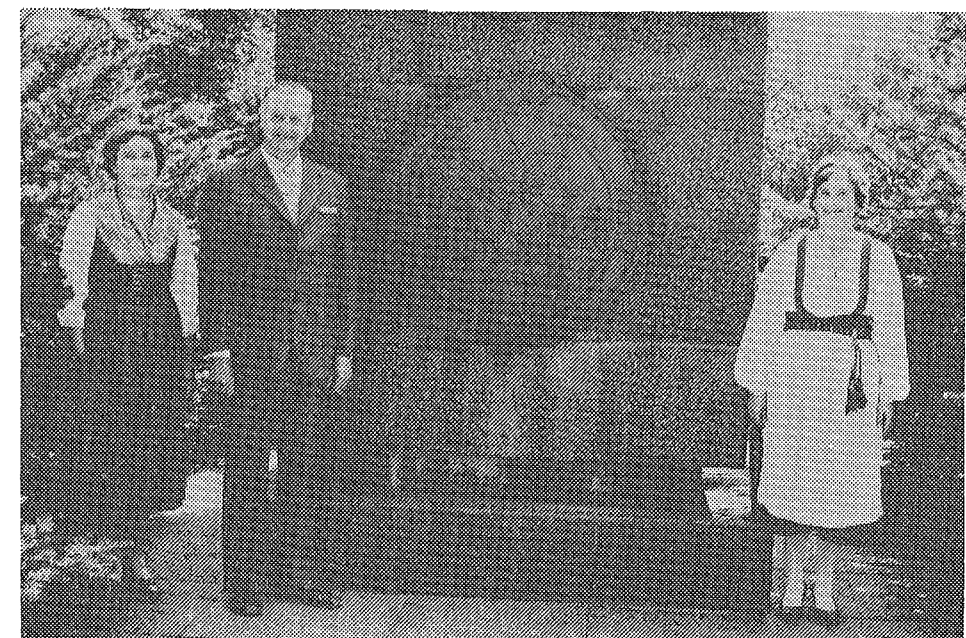
SUVANNON SEUTU

SUVANNON
YMPÄRISTÖN
KOTISEUTU-
LEHTI • Julkaisija

N:o 6 1975
SYYSKUU

Taipaleen muistomerkki Jyväskylässä. Sakkolan pitäjäkartta on kiveen hakatuna kuvan keskellä. Sivustoilla kansallispukuiset kunniavartiot ja patsaan äärellä puhunut Tauno Huuska.

PUHE TAIPALEEN MUISTOMERKILLÄ

Tänään kesäisenä päivänä, näitten Sakkolan pitäjäjuhlien järjestäjinä, olemme ennen jumalanpalvelusta muistaneet — Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkillä kukkasin, niitä vainajia, jotka Koti-Karjalan kirkkomaiden mullassa nukkuvat. Samoin olemme muistaneet Sankariveljiämme ja sisariamme, jotka tämän maan ja kansan puolesta uhrinsa antoivat ja lunastivat meille tämän maan, että jälkipolvet täällä saavat elää ja olla rauhassa.

Tässä Taipaleen patsaalla — suurten ja raskaitten muistojen parissa muistamme Keski-Suomen sotilaita, joille tämä muistomerkki on pystytetty, hiljentyä tämän päivän juhlakansa muistamaan ja kunnioittamaan niitä veljiä jotka niissä armottomissa taisteluissa kestivät.

Meille Sakkolan pitäjäjuhlan viettäjiä tämä muistomerkki kertoo enemmän. — Sen takasivulla on kiveen hakattuna osa pitäjäm-

me karttaa, kylien nimiä mainiten, monen täällä olijan synnyinkylän nimet on siihen ikuisiksi ajoiksi piirretty.

Moni tämän päivän juhlija kulkee ajatuksissaan niitä entisiä piipolkuja, elää entisissä kotikylän muistoissa — nuoruusmuistoissa, vaikka sodan hyöky-aalto sen meiltä veikin.

Tällä paikalla muistetaan ja muistetaan missä Keski-Suomen miehiä ja toisia Suomen miehiä kaikkein ankarammin koeteltiin. Sana yksi — sana Taipale, tunnetaan täällä Keski-Suomessa, sen mukana on ollut tänne suunnaton määrä surua koteihin.

Juhlakansa, veteraanit, veljeni, sisareni: Muistot kantavat meitä menneisiin, elettyihin koettelemuksen aikoihin. Ne pysyvät ikuisesti tämän sukupolven mielessä. Kun puhumme Taipaleesta — emme puhu siitä kerskuen, vaan haluamme nykyisten nuorempien sukupolvien tietävän niistä vaikeis-

ta ajoista jotka meidän oli kestävä, että tämä maa pelastui tuolta.

Kunnioitus niitä sankariveljiä kohtaan jotka Taipaleessa velvollisuudensa täyttivät ja kestivät alkoon koskaan tältä kansalta unhoittuko. Tämä kansa muistakoon aina ja joka paikassa Yrjö Jylhän sanoman — Kiirastulessa — Taipaleenjoesta.

Se kesti kanssamme, monet vaiheemme koki. Niin tyynnä vyöryi, mut kiihtyi, kiehui, kun viha rannoilla riehui. Se seurasi kampailla vastarantain. Niin hirmuista, sit ei ihmissuulla voi kertoa, ei siedä korva kuulla.

Tämän muistaen, olkaamme kaikesta kiitollisia Kaitselmukselle, että olemme vapaa kansa ja saamme vapaasti juhliamme viettää. Korkein tätä maata ja kansaa suojelkoon ja varjelkoon!

Tauno Huuska

Sakkolan pitäjäjuhla Jyväskylässä

Arvoisat kutsuvieraat, hyvät sakkolalaiset ja entiset naapuripitäjäläiset!

Asuessamme Sakolassa oli elokuun ensimmäinen sunnuntai meille sakkolalaisille juhlapäivä.

Meillä oli silloin kihupyhä, jolloin sankoin joukoin menimme kirkolle ja jolloin myös naapuripitäjistä tuli paljon ihmisiä kihupyhämme viettoon. — Siellä sakkolalaiset ja tuttavat tapasivat toisensa, sillä vaihdettiin kuulumisia, mutta ennen muuta siellä kiitettiin ja rukouttiin keskellä Suomen kaunista suvea. Se oli isiltä peritty tapa katsoa korkeuteen, kiittää kaikesta hyvyydestä ja anoa tukea ja turvaa tuleville ajoille.

Se oli hengen ja uskon juhlapäivää.

Kun me tänään elokuun ensimmäisenä sunnuntaina olemme kokoontuneet tänne Keski-Suomen pääkaupunkiin, niin olemme kokoontuneet tänne vanhojen, kauniiden perinteiden merkeissä. Olemme tuoneet pakolaisina tullessamme omaisuuden, joka aikojen koettelemuksessa ja kiirastulessa ei ole kadonnut.

Me vietämme nyt täällä sitä sakkolalaisten kihupyhää. Tänä päivänä tämä perinnerikas juhla on entisestään korostunut, sillä asumisemme rajat eivät ole Sakkolassa, vaan ympäri Suomea ja ulkomailta asti on tänne saapunut meitä entisiä sakkolalaisia. Kihupyhän tapaan myös entiset naapuripitäjäläiset ovat runsaslukuisesti tulleet tänne meitä tervehtimään. — Meitä Keski-Suomen sakkolalaisia ilahduttaa suuresti tämä kaikki.

Kun Keski-Suomen Sakkola-

seura on lähtenyt tämän juhlan järjestelytehtäviin, niin olemme lähteneet tähän seuramme periaatteellisen toiminnan pohjalta. Me haluamme esittää "sillanrakentajan" osaa ja vaalia niitä yhteyksiä, jotka menetetyllä kotiseudullamme ovat kerran kehittyneet ja kukoistaneet. — Huollamme siltaa, joka yhdistää menneisyyden nykyisyyteen. — Tämä on jälkikarjalaisuutta, joka on heijastusta Karjalan heimon alkupe-
räisestä, väkevästä voimasta.

Tunnettu kirjailijamme Erkki Paavolainen sattuvasti sanonut: — Himmenneittenkin varjokuvien tallettaminen on antavampaa kuin täydellisen tyhjiön leviäminen

kaiken menetetyn ylle. — Vaikka me niin monesti puhummekin jälkikarjalaisuudesta ja vaalimme yhteyksiä ja heimoperinteitä, niin meidän tulee kuitenkin ennen muuta ajatella tulevaisuutta ja kasoa valoisin mielin elämää eteenpäin. — Meidän tulee jokaisen esittää tuota sillanrakentajan osaa myös menneisyyden ja tulevaisuuden välillä. Meidän tulee tuleville sukupolville jättää kuva isiemme työstä ja toiminnasta sekä niistä rikkaista, arvokkaista heimoperinteistä, joista olemme päässeet osallisiksi. — Tämä on meille velvollisuus.

Eilen ja tänään olemme jo olleet monessa tilaisuudessa, joissa

Emännät saapuivat Sakkola-juhlaan Nokian Pinsiöstä ja Saarijärveltä. Samalla tietysti "eksyivät" valokuvacn.

Pekka Käppi:

Juhlapuhe Sakkolan pitäjäjuhlaan 3. 8. 1975

ARVOISAT JUHLAVIERAAT HYVÄT SAKKOLALAISET

Edustan sitä ikäpolvea, joka on syntynyt Sakkolassa, mutta vietänyt suurimman osan elämästään muualla Suomessa. Talvisodan sytyttyä lähtiessäni evakoltaipaleelle Sakkolan Kiviniemestä, Saviojan kylästä, olin juuri täytännyt seitsemän vuotta. Historian aika on sen jälkeen ollut sellainen, että ihmiset yleensä ovat kokeneet kovia aikoja joutuneena siirtymään paikasta toiseen. Yhteiskunnallisten olojen muuttuminen, tieteen ja tekniikan kehitys ja kaikenlainen voimakas muutos on ollut ominaista niiden 35 vuo-

den aikana, mikä Sakkolasta lähdön jälkeen on tapahtunut.

Karjalaisten muuttamiselle pois asuinsijoiltaan oli havaittavissa samanlaisia piirteitä ja ongelmia kuin siirtolaisuudella yleensä. Esim. 7-vuotiaalle pojalle joka joutui vaihtamaan useasti paikkakuntaa, koulua, leikkiveroita, välillä valtakuntaakin, tilanne oli hämmäntävä, outo ja peloittava. Sen lisäksi, että tavat ja tottumukset olivat uusissa paikoissa erilaiset, leimautumista toistaiseksi tapahtui myös siten, että kieli oli toisenlainen Karjalan murre. Näiden kokemusten perusteella saattoi tulla sellaisiin

johtopäätöksiin, että onkin syntynyt väärässä paikassa, olempa liikaa tässä maailmassa, onko olemasolo edes täysin oikeutettua?

Edellä mainitut kysymykset ja mietelmät kirkastuivat minulle miettiessäni tätä puhetta. Tällöin selkiytyi jotain, mikä oli painuneena pinnan alle, oli ollut tiedostamattomissa: Karjalaisuuteni, sakkolalaisuuteni, olihan syntynyt Sakkolassa, Kiviniemessä, perinteeni, historiani, sukujuureni, tapani, kulttuurini, kielenkäytöni, ajatusmaailmani pohjautuvat ja periytyvät sakkolalaisesta, kannaksalaisesta Laatokan ja Suvannon rantojen kulttuurista.

on lausuttu paljon velvoittavia ja kauniita ajatuksia. Sukulaiset ovat pitkästä ajasta tervetulle toisensa. Ystävät ja toverit ovat vahvistaneet jo niin löyhiksi muuttuneita siteitä. Monen poskille ovat vuotaneet myös kyyneleet jälleennäkemisen suuresta ilosta. — Tämä kaikki on ollut sitä rakentavaa elämän kulkua, jota me aina tarvitsemme.

Keski-Suomen Sakkola-seuran ja juhlatoimikunnan puolesta toivon, että myös tämä tilaisuus muodostuisi teille jokaiselle antoisaksi ja viihtyisäksi juhlaaksi, että voisitte koti-eväiksi viedä uskoa, toivoa ja varmuutta elämänne taipaleelle.

Kaikkeen edellä mainittuun viitaten toivotamme Teidät sydämellisesti tervetulleeksi tänne Jyväskylään ja tähän varsinaiseen pääjuhlaamme.

Näillä sanoilla toivotti opettaja Aarne Roininen Keski-Suomen Sakkola-seuran puolesta Sakkola-

juhlan juhlavieraat tervetulleiksi tilaisuuteen.

Harvinaisen hyvä sää suosi runsaslukuisen juhlavierasjoukon koontumista jo osaksi edellisenä iltana muistojen iltaan Jyväskylän Seurahuoneella ja sama suvisää jatkui myös juhlasunnuntaina, jolloin Keski-Suomen Sakkola-seuran johtokunta kävi kunnia-käynnillä Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkillä ja sankarihaukalla. Jumalanpalveluksen päätyttyä oli juhlatilaisuus Taipalen muistomerkillä jossa tilaisuutta juhlisti torvimusiikki ja kunniamartiat. Kukkatervehdyksen toivat Lauri Raitava ja Matti Lemmetti. Tauno Huuska puhui patsaan äärellä. Puhe on tämän numeron "Tapulin varjossa" kokonaisuudessaan.

Alkumusiikista huolehti Äänekosken Työväen Soittokunta.

Juhlassa esittivät korkeatasoista lausuntaa Leena Varis ja Aili Suomalainen, hän ohjasi myös

tanhuesitykset tanhuujina Jyväskylän Helkanuoret, joiden nuorin esiintyjä oli n. 3 vuotias ja eläytyi täysin innoissaan esitykseensä. Juhlavaa kuultavaa oli myös Margit Kopran lauluesitykset. Jyväskylän Karjala-kuoro lauloi muuttaman laulun, johtajana Sylvi Kinnanen ja hän oli myös yksinlaulun säestäjänä. Yhteislaulut säes-ti pianolla Yrjö Nuora.

Maisteri Pekka Käpin juhlapuhe on lehtemme sivuilla.

Suvanto-säätiön puolesta kiittivät Keski-Suomen Sakkola-seuraa Yrjö Raaska ja Eero Koppa-nen. Säätiön puolesta ojennettiin Sakkola-viiri juhlapuhujalle, kiitokseksi erittäin ansiokkaasta puheesta.

Tervehdykset esitettiin Helsingin Sakkola-seuran, Pyhäjärveläisten ja Pyhäjärvi-juhlien, sekä rautulaisten puolesta.

Päätössanoissaan Tauno Huuska toivotti juhlavieraille siunauksellista ja onnekasta kotimatkaa. Juhla päättyi Maammelauluun.

Edellä esitetyn perusteella juhlapuheen pitäminen Sakkolan pitäjäjuhlassa on mieluista tehtävä.

Hyvät juhlavieraat!

Jos ajattelemme ihmisen inhimillisen olemuksen tunnusmerkkejä, voidaan erääksi tällaiseksi huomata se, että ihmisellä on

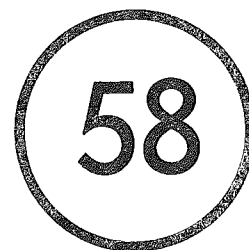
menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus. Ihminen haluaa tiedostaa ja paikallistaa itsensä, ei vaan maantieteellisesti, vaan myös ajallisesti. Se, että ihminen tietää, mikä on hänen menneisyytensä ja nykyisyytensä, mahdollistaa tulevaisuuden suunnitelmien tekemis-

tä, mutta sen lisäksi se mahdollistaa hänen tiedostamisensa, itsensä asettamisen aika-avaruuteen. Jos ihminen ei tiedosta menneisyyttään, nykyisyyttään eikä hänellä ole tulevaisuuden suunnitelmia, hän ei myöskään tiedä, kuka hän on.

30—35 vuotta sitten sodan seurauksena luovutetulta alueelta lähteneet ihmiset ovat ehkä joutuneet useasti kysymään alussa mainitsemani kysymyksen: — Onko meille ollenkaan varattu paikkaa maan päällä? — Juurettömuuden, outouden tunnelmat ovat voineet olla vallitsevia. Varsinkin tämän polven sakkolalaisille kuin minulle, on saattanut edellä mainittu kysymys, kuka minä alun alkaen olen, tulla tärkeäksi.

Tätä kysymystä ja tähän kysymykseen vastauksen saamista voidaan tarkastella juuri edellä mainitulta näkökannalta: Menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus. Jos ihminen voi paikallistaa itsensä tällaiseen aikaulottuvaisuuteen, voi hän mahdollisesti myös löytää vastauksen esitettyyn kysymykseen: Kuka hän on, mistä lähtöihin. Tämä voi auttaa ihmistä hänen hakiessaan identiteettiään.

Edellä mainittuun kysymykseen vastauksen löytämiseksi tarkastelen tässä lähemmin Sakkolan ja sakkolalaisten menneisyyttä. Kuten Sakkolan historiasta esim. voidaan todeta, Sakkolalla on pitkälle taaksepäin ulottuvat historialliset ja kunniaakkaat perinteet. Sakkolan historian tapahtumien varhaisimmat vaiheet voidaan kirjata jo ennen Pähkinäsaaren rauhaa 1323. Mainittakoon, että silloiseen Sakkolan pokostaan kuului m.m. Konevitsan luostarin ensimmäinen paikka. Valamon ja Kanevitsan luostarit merkitsivät huomattavaa itäisen ja ortodoksisen kulttuurin vaikutusta Sakkolan alueella. Sen lisäksi, että sakkolalaiset joutuivat jo varhain

Keskustapuolue

Teuvo Viskari

Hämeen läänin pohjoinen

Hän on syntynyt Sakkolan Vilakkalassa v. 1926. Vanhemmat Anna-Maria, o.s. Nuora ja Albert Viskari. Agrologi 1951 ja maatalousopettaja vuodesta 1960. Toiminut maatalous- ja asutusneuvojana sekä konsulenttina. Viljelee Mansikkalan tilaa Orivedeltä. On Oriveden kunnanvaltuuston puheenjohtaja sekä jäsen lukuisissa kunnallisissa toimielimissä. Ahlmannin maatalousoppilaitoksen johtokunnan jäsen. Oriveden seudun kansalaisopiston puheenjohtaja. Oriveden opiston varapuheenjohtaja. Kirkkohallintokunnan jäsen. Maamiesseuran puheenjohtaja. Karjala-seuran puheenjohtaja yli 15 vuotta.

Me karjalaiset olemme vaikeina vuosinamme luottaneet suomalaisen kansanvaltaiseen yhteiskuntajärjestelmään ja omaan yritteliäisyyteemme vapaassa isänmaassa. Niin teemme nytkin. Siksi äänestämme Pohjois-Hämeessä Teuvo Viskaria.

**Teuvo Viskariin luotetaan.
Hän on yksi meistä.**

Ilmoitus

erään aikansa huomattavimman ja kukoistavimman kulttuurivaihtuksen piiriin, Sakkola joutui jatkuvasti lähelle idän ja lännen sotilaspoliittisia ja sotilaallisia tapahtumia. Käkisalmen ja Viipurin linnoitukset olivat idän ja lännen rajan linnoituksia.

Edellä mainitut vaikutukset eivät olleet yksin myönteisiä. Ortodoksisen uskonnon ja kulttuurin omaksumina joutuivat sakkolalaiset sängen vaikeaan asemaan Ruotsin vallan aikana. 1600-luvun alkupuoliskolla joutui yli 4100 perhettä Käkisalmen läänistä pakenemaan läntisiä vaikutteita Venäjälle. Tilalle tuli lännestä uusia ihmisiä, lähinnä luterilaisuskoisia. Historia osoittaa meille, että kahden kulttuurin raja-alueella asuvina sakkolalaiset ovat joutuneet siirtymään milloin lännen painostuksesta itään, milloin idän painostuksesta länteen.

Se, että Sakkola on jo varhain ollut kulttuuripoliittisesti ja sotilaspoliittisesti tärkeää aluetta, on todennäköisesti vaikuttanut, että muihin merkittyjä tietoja sakkolalaisista on jo varhaisilta ajoilta. Sakkolan historiassa mainitussa Vatjan viidenneksen verokirjassa vuodelta 1500 on mainittu mm. sellaiset nimet kuin Valkonen, Susi, Koskinen, Tamma, Paakkuli, Käppi, Kuisma jne. Ruotsin vallan aikana toistasataa vuotta myöhemmin 1638 ja 1649 verokirjoissa mainitaan näitä samoja nimiä muiden lisäksi, jolloin voidaan vetää se johtopäätös, että vaikeina vainon aikoinakin vanhat suvut säilyivät Sakkolan alueilla. Oli selvää, että uskonvaihdon takia Venäjälle lähteneistä perheistä useimmat jäivät sinne ja tilalle tuli uudempaa asutusta muualta Suomesta.

Menneisyytemme, historiamme on tapahtumarikasta ja värikästä. Idän ja lännen kiista-alueen joh-

dosta esi-isämme ovat joutuneet kokemaan vainoja ja kovia kohtaloita. Näihin on sisältynyt evakotaipeleita ja siirtolaisuutta itään ja länteen. Näihin on sisältynyt edellä mainittujen keskiajan ja uudenajan alun tapahtumien lisäksi ison vihan kovat ajat, lahjoitusmaakauden ajan lainsuojattomuus, tämän vuosisadan sodat ja ennennäkemättömän laajoja kansanjoukkojen siirtyminen pois asuinsijoiltaan.

Edellä olevan olen halunnut esittää todisteaineistona siitä, että meillä on tiedossa oleva menneisyys. Tämä menneisyys käsittää paljon, vaikeita aikoja, myrskyjä ja tuulia. Näissä on taivuttu, mutta ei taituttu. Sillä juuret ovat syvällä, syvemmällä kuin Sakkolan kirkkorannan petäjillä. Millä on tiedossamme keitä me olemme, mistä me olemme, mitä me olemme tehneet.

Arvoisat juhlavieraat!

Sen lisäksi, että olen edellä kuvannut Sakkolan menneisyyttä, haluan kuvata myös sitä kylää, joka minulle on ollut läheinen. Kiviniemihän sijaitsee Suvantojärven länsipäässä Vuoksen ja Suvannon välisellä kannaksella. Kiviniemen koski oli kylää hallitseva maisema, Suvantojärvi alkoi koskesta Tikanlahtena, Viiksanlahtena; Rökynniemi, Kuusikko-niemi olivat ensimmäiset näkyvät niemet. Viiksanlahti, Kottila, Rökkylä olivat lähimpiä kyliä, kun taas Kiviniemi muodosti Kiviniemen, Kasarmilan ja näiden väliin jäävän Saviojan kanssa kyläkokonaisuuden.

Kiviniemen koski oli kylää ja maisemaa hallitseva. Kuitenkin kuten kaikki hyvin tietävät Kiviniemen kosken kuohut eivät ole olleet ikuisia, eivät edes tuhatvuotisia. Koskihan syntyi v. 1857. Olen tästä Kiviniemen kosken syntymästä ja ehdotuksesta Kivini-

men kosken virran sulkemiseksi kirjoittanut Suvannon Seudussa 1965. Koska Taipaleenjoen syntyminen, Suvanto ja Kiviniemen koski ovat Sakkolalle niin ominaisia ja hallitsevia maisemanpiirteitä tulkoon tässä muutamien lausein selostetuksi nämä varsin huomattavat luonnonmullistukset, jotka ovat ainutlaatuisia erikoisuudessaan. 1800-luvun alussa Suvantohan laski vielä pientä puroa pitkin Vuokseen, koska Suvantojärvi oli noin 2 metriä Vuoksea korkeammalla ja 10 metriä Laatokkaa korkeammalla. 1818 tapahtui Taipaleenjoen synty varsin rajusti kun vesi murtui läpi Suvannon ja Laatokan välisen hiekkakannaksen ja Suvannon pinta laski seitsemän tunnin aikana seitsemän metriä. Tällöin yhteys Vuokseen katkesi ja Suvannon ja Kiviniemen välillä oleva puro kuivui kokonaisuudessaan. Suvannon vedenpinta jäi Taipaleen syntymisen jälkeen n. 6 metriä Vuoksen vedenpintaa alemmaksi. Vuoksenrannan asukkaille syntyi halu laskea Vuoksea ja saada uusia peltoja rantaniittyjen muodossa. 1850-luvulla Krimin sodan yhteydessä myös hallitus toivoi saavansa käyttökelpoisen vesikulkuväylän Laatokalta Taipaleen, Suvannon ja Kiviniemen kautta Jääskeen saakka, mikä olisi helpottanut esim. sotamateriaalien kuljetusta. Kun paikallisen väestön ja esivallan pyrkimykset kävivät hyvin yhteen, syksyllä 1856 ryhdyttiin kaivamaan kanavaa Kiviniemen kannakselle ja seuraavan vuoden alussa voitiin sulut avata. Toivottiin, että syntyisi riittävän syvä väylä laivojen sulkemiseksi. Kuitenkin maaperä oli niin karikkoista, että vesi ei syövyttänytäkään väylää syväksi kuten oli toivottu ja niin jäi voimakasvirtainen, kuohuva koski toivotun laivaväylän sijasta. Tätä Kiviniemen kosken virran sulke-

mista sitten ehdotettiin 1870-luvulla, mutta tässä ei onnistuttu.

Kiviniemen maisemat olivat sängen vaihtelevia. Kottilan ja Kasarmilan puolella kuivaa kangasmaata, missä kesällä kangasvuokot kukkivat. Suvannon rehevät rantaniityt ja lietemaat. Suvantoon laskeutuvilla rantamäillä pähkinäpensaat, jalot lehtipuut. Kiviniemen koski ja Suvanto sinänsä olivat mainioita kalapaikkoja. Siellä saattoi illalla kalastella kuulla sekä kuhankeittäjän että rantalehdossa satakielen laulua.

Arvoisat juhlavieraat!

Olen edellä esittänyt tuokiokuvia Sakkolan ja sakkolalaisten menneisyydestä. Tämän tarkoituksena on sanoa meille täällä oijoille: Meillä on hyvä ja kunnias menneisyys. Tutustumalla tähän menneisyyteen meille nuoremman ikäpolven sakkolalaisille saattaa selvitä, keitä me olemme. Tämä menneisyyden selvittäminen saattaa sitoa meidät selvemmin tähän suomalaiseen

yhteiskuntaan. Se, että olen myös asiaa tarkastellut kiviniemeläisen kannalta olen sillä tahtonut vain syventää tätä ihmisen menneisyyden ja ihmisen identiteetin hakemista. Tämän lisäksi olen myös esittänyt varsin henkilökohtaisia (subjektiivisiä) "miu mielest näkemyksiä". Tällä olen halunnut osoittaa eräänä esimerkkinä, miten yksilö ja tämän ikäpolven sakkolalainen saattaa kokea sakkolalaisuutensa. Tässä yhteydessä haluan osoittaa kunnioitusta niillekin esi-isille, jotka on jo mainittu 1600-luvun veroluetteloissa ja Vatjan viidenneksen verokirjoissa. Haluan tässä ja näin osoittaa kunnioitusta ja kiitollisuutta heidän työilleen. Myös haluan osoittaa kunnioitusta sille uhrautuvale ja äärettömän vaikealle työlle mitä sakkolalaiset naiset on jo esiäteinä tehneet.

Siirtolaisuuden ongelma tämän päivän maailmassa on laaja ja monitahoinen ilmiö. Siirtolaisuutta on monenlaista. Lähes saman verran kuin Karjalan kannakselta siirtyi ihmisiä sodan yhteydessä muualle Suomeen, saman verran on eri syistä siirtynyt suomalaisia muihin maihin sodan jälkeen. Siirtolaisuudessa voidaan havaita monia kielteisiä tekijöitä, mutta myös paljon myönteistä.

Uudet olosuhteet ovat saattaneet meidät erilaisten tehtävien, varsin suurten ponnistelujen eteen. Kuitenkin yleisesti voitaneen todeta, että menestys on ollut hyvä. Uudet olosuhteet ovat antaneet uusia mahdollisuuksia. Nämä uudet olosuhteet ovat kirjoittaneet meistä voimavaroja ja ponnisteluja, joita ei ehkä ilman näitä mullistavia tapahtumia olisi irti lähtenyt. Kaiken kaikkiaan voidaan todeta, että kovista menneisyyden kohtaloista huolimatta meillä on hyvä nykyisyys. Olemme hyvin sijoittuneet uusille asuinsijoille. Olemme voineet saa-

vuttaa tavoitteita, joita aikanaan pidettiin ylivoimaisina. Sopeutuminen uusiin olosuhteisiin johtuen ehkä karjalaisesta luonteestamme on ollut helppoa.

Meillä on rikas menneisyys, hyvä nykyisyys. Emme voi kuitenkaan jäädä näihin, meillä pitää olla vielä parempi tulevaisuus. Tämän paremman tulevaisuuden mahdollistaa nuo hyvät menneisyyden ja nykyisyyden lähtökohdat. Jokainen meistä käsittää, että on selvää, että paluuta menneisyyteen ei ole. Mennyt aika, niin arvokasta kuin se on meille ollutkin ei palaa. Voimme vaikuttaa vain tähän aikaan ja tulevaisuuteen.

Meidän sakkolalaisten on mahdollisuus luoda tästä ajasta hyvä ja tulevaisuudesta vielä parempi. Tämän väitteen perustaksi esitän edellä mainitun: Meillä on rikas, syvälle ulottuva, laaja henkinen kulttuuriperintö. Olemassaolomme, mielenterveytemme, vahvuutemme saattaa riippua siitä, miten tätä kulttuuriperintöä vaalimme, kehitämme ja pidämme arvossa. Liian monet kansat, heimot, perheet, yksilöt ovat kuin ajelehtiva kaarnalaiva Suvannon vesillä, koska ovat unohtaneet menneisyyden, kulttuurinsa, perintensä. Ovat näin menettäneet identiteettinsä eivätkä voi tietää, keitä ovat, mistä he tulevat. Meidän rikkautemme ja tulevaisuuden mahdollisuutemme ovat siinä, että me tiedostamme, keitä me olemme, arvostamme menneisyytämme, vaalimme sen yhteisön kulttuuriperinnettä, mistä olemme lähtöisin. Näin karjalaisuus tai sakkolalaisuus ei voi olla itsetarkoitus, mutta se voi olla erittäin hyvä väline, vankka pohja yrittäessämme parempaan tulevaisuuteen, rakentaessamme kauniinpaa, sopusuhtaisempaa, hyvää tahtoista, oikeudenmukaista ihmisten olemassaoloa.

ASA-Cordes

Ulkomitoiltaan markkinoiden pienin 4 kg täysautomaattinen pesukone. Vain 64x55x43 cm. Huostumatonta terästä. Pesurumpu itse irroitettavissa. Vapaavalintaiset ja kiinteät ohjelmat.

kairimo
KODIN TAVARATALO

Lempäälä, puh. 74 402

Elämäni untuvia ja okaita

Jatk. edell. numerosta

Ei voinut enää juosta paljain jaloin, vaan piti pitää jalassa kopposet, sillä heinänsänki oli pistelevä. Oli sääli katsella kuihtuvia kaatuneita kukkia. Aukeata oli, mutta kuivuvan heinän tuoksu oli taas uutta aistittavaa ja nautittavaa. Tajusin, että kaikella on oma aikansa. Pian heinänteon jälkeen alkoi ruis tuleentua, ja voi niitä makoisia kourallisia tähkästä pörrötettyjä pehmeitä meheviä jyvii. Istuen pellonojan reunalla söin kourallisen kourallisen jälkeen noita herkkuja, ruiskaunkin hivellessä poskeani. — Siunattu jokapäiväinen leipä, parasta mitä voi saada kehonsa rakentamiseen!

Jokirinteellä koiranputket kasvoivat niin korkeiksi, että voi kävellä niiden keskellä kuin rottinkimetsässä. Eräs nurmikaunokki laji kasvoi pitemmäksi kuin isokokoinen ohdake ja kukatkin olivat samanmuotoiset kuin ohdakkeella, isommat vain ja tuoksuvammat. Kiertotatar ja humala kiipeilivät rantaleppien ja pajujen runkoja. Kosteassa jokilaaksossa ja hyvässä mullassa kasvullisuus oli rehevää kuin aarniometsässä, missä leskenlehdetkin olivat suuria kuin ruokalautaset ja rentukat meheviä. Sitä paikkaa kutsuinkin sademetsän alueeksi. Alpeillani kasvoi mäntyjä, koivuja, haapoja ja poppeleita. Poppelien tuoksu oli mielestäni niin luostarimaista, mikä varmaan johtui siitä, koska usein kävimme Konevitsassa ja siellä kasvoi paljon poppeleita. Sateiden jälkeen ja kesäiltojen viiletyksessä riensin usein poppelien luo, vedin keuhkojen täydeltä pyhää luostarin tuoksua ja nautin silmät suljettuna rukoillen. Toistin kreikkalaiskatollisen jumalanpalveluk-

sen pääteemaa: "Herra armahda, Herra armahda, Herra armahda meitä!" Se oli ihana jumalanpalvelus, satakielen laulaessa ranta-lehdossa, pikkulintujen myötäillessä ja käen lyödessä tahtia, Kukkuu, kukkuu, kukkuu... Yhä vieläkin kuuluu äänesi korvissani Siinä kultainen lapsuuden käki! — Vieläkö kukut siellä kaukana lapsuuden mailla?

Heinänteko jatkui pellolla ja riemu oli rajaton, kun sai ajella tyhjässä reessä ja heinäkuorman päällä korjuuaikana, sillä isäni antoi minun aina olla mukana. — Joskus löytyi heinänsänkien juurelta mettä täynnä olevia villimehiläisen pesäkennoja.

Ensimmäiset syysajatuksat saapuivat kun riihi alkoi lämmitä ruisahosta varten. Nauriit olivat jo silloin kasvaneet syömäkuntoon ja niitä paistettiin riihen uunissa hiilloksella. — Nauriinsiemenet olin itse kylvänyt juhannuksen aikaan maapalaseen, jonka päällä oli keväällä poltettu puutarhasta siivotut roskat ja risut, joita puutoili pellon rinnepuista. — Ihmeen nopeasti nauriit kasvoivatkin ja maukkaita olivat paistikaat syödä riihen lämpiämistä vartioidessa. Syksyn iloja oli paljon. Oli marjat, omenat, kypsyneet kasvit, sienet ja tatit. Erikoinen nautinto oli kerätä punalakkisia haapatatteja ja ruskealakkaa lehmäntatteja, joiden nimi kai johtui siitä, koska lehmät söivät niitä mielellään.

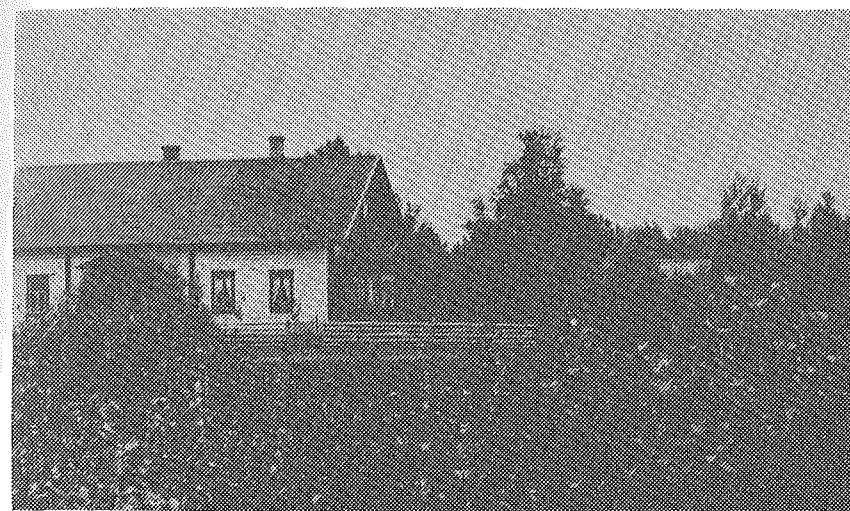
Lehdet kellastuivat ja pian oli maassa pudonneita lehtiä, jotka juostessa kahisivat ja tuulen koamia lehtikasvoja oli hauska potkaista lentoon. Eräänä syksynä sain sirpillä leikata perunan varret ennen hallan tuloa, mikä oli ikäiselleni luottamustyö. Teinkin työn

huolellisesti, sidoin varret kimpuiksi ruisoljilla ja asetin seipäille kuivumaan. — Niistä tuli hyvä välipala eläimille talveksi ja olin ylpeä aikaansaannoksestani.

Sanotaan lasten leikkien ennustavan ja kerron erään tapahtuman. — Kävin usein isoäitini mukana hautausmaalla Jaakko-onon haudalla. Siitä varmaan sain ajatuksen perustaa oman salaisen hautausmaani. Kun löysin kuolleen linnun, hautasin sen, tein pienen puuristin ja kukkasin koristelin hautakummun. Kun äitini sattumalta löysi paikan sain satikutia. Turhaan ei äiti-parkani vihastunut, sillä kohtalokseni tuli menettää omaiseni hyvin varhain. En minä mitään pahaa leikkihautausmaallani tarkoittanut, surumielistä leikkiä, mutta nautin kaihoisasta tunnelmasta pikku hautojen äärellä. Olen jälkeensä ajatellut, että tällä leikillä Luoja opetti minua ymmärtämään kauneutta elämän katoavaisuutta.

Kun tuli aika tosi surulleni, keskin sen paremmin ja rohkeammin, kuin jos ei Luojani olisi minua opettanut jo aikaisemmin kestämään.

Syksyn monien touhujen jälkeen tuli talven rauha. Pihapuut saivat huurteensa ja aisakellot kilisivät kun isännät ajoivat kaupalle. Oli hauskaa kahlata lumessa kesäpolkua rannalle ja seurata joen jäätymistä. Talvi oli hiljaista aikaa, eleensä sisäleikkejä postikorteilla ja nukeilla. Ennen joulua isä kävi ostoksilla Pietarissa. Muistan kuinka eräänä aamuna herätessäni oli konttorin ja kaupan pöydillä ihania uusia leluja. Ne tuoksuvat tuoreelle maalille ja olivat kiiltäviä ja värikkäitä. Oli hevosia ja lemmiä, lampaita, koiria, kanoja, kukkoja, kissoja ja jäniksiä. Sain

Myllytorppa lapsuusaikanani. Torppa purettiin myöhemmin, kun "Pikku pappila" tuli Myllytorpan maille. Värillisten kuistin lasiruutujen ääressä vietin monta hauskaa hetkeä katsellen ympäristöä joko sinisenä, punaisessa, vihreässä tai oranssinkeltaisessa valaistuksessa.

luvan koskettaa niitä, mutta omakseni en saanut kuin yhden, sillä ne oli ostettu myytäväksi. Vaikea oli valita mieleisintä. Jouluaattona tuotiin kuusi sisään ja se koristeltiin kynttilöin, lasihelmin ja -paloilla. Korean väriset paperipäälysteiset kuusenkaramellit, omenat, piparkakut olivat välttämättömyys. Lasten vieraillessa jouluna oli meillä lupa ottaa mieleisiämme makeisia kuusen oksilta. Kuusi oli sisällä kauan ja hauskaa oli jouluviikkoina leikkiä sen ympärillä ja Myllytuvan olkipeitteisellä lattialla suutaria kaataen. Kuusi katosi aikanaan, sillä ei ollut ainainen joulukuusi. Oikeat talven ilot alkoivat vasta kun kevät-talvella muodostui hanget. Oli hauskaa juosta, kävellä ja hiihtää hangella ja lasten märkeä luhditi siltä ja pellon piennarta alas. Erikoinen iloni oli lumiukkojen ja -lyhtyjen rakentaminen nuoskaisuista lumesta suoja-ilmalla. Lumilyhtyjen sisällä paloi kynttilä iltaisin, muulloinkin kuin jouluna. Sitten joskus kevät-talvella löytyi pajunkissoja pellonpienareilta, virpolauantai lähestyi. Katkoimme kimpun pajunkissia ja koristelimme ne Aken kanssa värillisin silkki- ja karamelli-paperein. Sain virpoa koko talon-

väen. Pääsiäinen oli riemun aikaa, kun paasto oli ohi ja taas sai nauttia elämän antimista, sillä Kristus oli ylösnoussut ja kuolemalla kuoleman voittanut. Kevään tulo oli hauskaa, vedet olkoivat virrata lumen sulaessa ja purojen teko alkoi. Maastoon ilmestyivät joet ja niihin rakensimme isäni kanssa vesimyllyjä. Pihakuuseen tuli jo pienet punaiset kävyt ja lumi haihtui. Silloin alkoi kuloheinän haravointi vanhassa puutarhassa. Pappilan haasta kuului yht'äkkiä ihmeellinen ääni. Käki, käki, huusivat kaikki ja samalla kuului Virkinrannasta Suvannolla liikenteensä aloittaneen "Runon" iloinen huudahdus. Silloin tajusin voimakkaalla, huumaavalla tavalla, että uusi kesä oli tullut. Tajusin ettei ole alkua ei loppua. Mikä on, on aina ollut. Mikään ei katoa, lepää vain. Ikuinen kiertokulku jatkuu, ettei vaihtelu loppuisi sillä luonnon laki ei ole yksitoikkoinen.

Tapahtumista päätellen muistikuvani alkoivat säilyä kaksi- ja puolivuotiaasta. Näin siis kuusi kertaa vuodenaikojen vaihtelun Myllytorpan ihanassa maastossa. Joka kevät oli ihmeellisempi, syksy antoisampi, kesä kypsempi, aurinkoisempi, lämpoisempi ja tal-

ven valkeus voimakkaampi edellistään. Hanki ei ollut tosin enää yhtä kantava viime vuosina, joko talvet olivat leudommat tai minä painavampi. Minulla ei Myllytorpan ajoilta ole yhtään peloittavaa tai masentavaa muistoa. Yksi koomillinen tapaus on elävästi mielessäni, kun eräänä talvena yritin pujahtaa aidan riukujen välistä, enkä mahtunutkaan. Huusin apua, ollen kuin hiiri loukussa, keskivartalosta riippuen ei kädet eivätkä jalat ylettäneet maahan. Ihmettelin tapahtumaa siinä roikkuessani ja muistelin kuinka hyvin olin ennen mahtunut, olin siis kasvanut. Apu tuli vihdoin ja minäkin nauroin toisten mukana maassa kieren.

Minut aiottiin lähettää Pietariin kouluun ja opin siis ensin lukemaan venäjää. Tahdoin myös oppia lukemaan suomea ja Systän Ake auttoi minua. Kukkoaapinen oli keittiön pöydän laatikossa ja kun Ake töiltään ehti, tavailimme. Kauniilta kuulosti monta lausetta, mutta varsinkin toistelin: "Gunillalla on uudet kengät" ja "halli haukkuu halla yössä". Helppohan oli mielestäni oppia lukemaan suomea. Sehän oli kuin venäjää, kun kerran aakkoset oppi, niin luki niinkuin puhui. Kodikkaita olivat koulutunnit Aken kanssa, useimmiten iltaisin öljylampun valossa. Ake kertoi minulle satuja ja minä puolestani kerroin Amerikkaan lähdöstä, kuinka me yhdessä, Ake ja minä, laivankannella seisten seuraamme aluksen erkanevan rannasta ja kuinka haikealta tuntui kun laiva yhä eteni ja rakas Suomi Myllytorppineen häipyi näkyvistä. Molemmat itkimme sydämen pohjasta, niin oli Akekin voimakkaasti leikissä mukana.

Kun sitten todellisuudessa laiva erkani Suomen rannasta, palautuivat nämä lapsuuden leikit elävästi mieleeni.

Paljon olisi vielä kerrottavaa,

sillä kaikki on niin elävää kuin eilen tapahtunutta. Koskenniemi kirjoittaa runossaan: "Kuinka vieraaksi voikaan tulla vuotten menen, minkä omintan on ollut ennen". Tuo ei pidä paikkaansa lapsuuteni ajoista, mutta hän sanoo myös: "Muistot ovat meidän eittämättömin omistuksemme" ja siihen yhdyn. Muinaisen Myllytorpan vertaista ei missään löydy, vaikka nykyinen asunipaikkani on todella luonnon kaunis, olisin silti valmis palaamaan muistojeni Myllytorppaan.

Lapsuusmuistot ovat pehmeitä lämmittäviä untuvia. Okaat tulivat myöhemmin, ja Myllytorpan menetys oli yksi niistä. Pidän puoli, mutta mitäpä voi nuori tyttö, kun vastassa oli vanhoja ja kovin viisaita, Myllytorppa otettiin minulta ilman pienintäkään korvausta. Esi-isien työt kuitattiin kädenheilautuksella. Kenellä oli valtaa, hän käytti sitä! Olin katkera, mutta ajattelin: "Kosto on Herran". Oka minun kohdaltani myöhemmin pehmeni ja melkein taittui, kun ystäväni Karin ja Arvo Liesmaa perustivat kotinsa lapsuusmailleni. Olin onnellinen, koska tiesin aina olevani tervetullut ja olisin myöhemmin voinut tuoda lapsenikin tutustumaan satumaa-hani.

Myllytorpan tyttö

Lempäälän Pyörä

Om. M. TOIVA - Puh. 74 286

Toimituksen tuoli

Terveisiä Jyväskylästä! Siellä sanottiin, että sakkolaiset sekoitivat kertaheitolla koko kaupungin elämän, oli nimittäin kyseessä sakkolaisten vuoden suurtaapaus, Sakkola-juhla. Mitäpä tuossa on ihmettelemistä, Sakkola-juhla on aina juhlimisen arvoinen, tälläkin kertaa oli juhlaa kansaa melkoisesti, iso sali lähes tyhjänä. Moni kotikuntalainen pysyi kyllä pois, tietysti vanhempaa väkeä ikä ja sairauskin pitävät jo poissa juhlasta, mutta hyvä näinkin.

Osaksi on Jyväskylän omaa syytä, että liikenne hiukan sekaantui, sillä eihän missään muualla ole joka toinen katu kuljettava vain pohjoiseen ja toinen tuo vain etelän puoleen ja välissä on katuja joissa on autoliikenne kokonaan kiellettyä. Saa siinä outo matkamies kiertää ja kirotta, minkä juhla mieltä menettämättä viitsii.

Tämän numeron sivuilta löytyy tilaisuudessa puhutut puheet sellaisena kuin ne on puhuttu, joten toivon jokaisen lukijan ne lukevan ja lisäksi ajatuksissaan pysähtyen

miettimään ihmiselämän monivaiheista etenemistä ja jatkumista.

Kansaa oli tullut kaukaakin juhlaan. Pohjoisesta tietysti napapiirin tuntumasta saakka oli totuttuun tapaansa August Kiuru, hän on niitä juhlien "kantavieraita", jos niin voi sanoa, lieene ollut mukana jokaisessa pitäjäjuhlassamme. Näkyipä juhlavieraana Kerttu Marcussen Tanskanmaalta, hän lieene ollut eteläisin vieraamme. Savonlinnasta oli Akseli Paukku, tustuin häneen, mukavaan mieheen, ensikertaa eloni aikana. Aatos Kohokin oli Lahdesta, empä ole tavannut kuin Kiviniemen kesäradalla, ja siitä on 40 vuotta! Mukava tavata toistekin. Minusta tuntui, että Pinsiöstä oli lähes kaikki naiset matkustaneet juhlaan ja kumma kyllä tulivat juhlapaikalle ennen Helmiä? Oli siellä ainakin yksi mieskin Pinsiöstä. Joka tapauksessa heidän esimerkkinsä on esimerkillinen jota toivon useamman kyläkunnan seuraavan.

Juhlat oli hyvät ja hyvin järjestetty. Rokka ja piirakat, sekä kahvi melkein suussa sulavia, hyviä kertakaikkiaan! Kiitos emännille kaikkien ravittujen puolesta!

Juhlat alkoivat "muistojen iltana" jo lauantaina hotelli Seura-huoneella, joka oli täynnä vieraita. Oli ohjelmaakin jonkin verran, mutta pääohjelma oli tanssi ja seurustelu pöytien ääressä.

Yöpymässä poikkesin aina Jämsänkoskella saakka, josta myös isäntäväelle kaikkein parhaimmat kiitokset. Olen harvoin kokenut niin lämmintä ystävyyttä ja palvelualltiutta. Myös menomatalla sain ystävällisyyttä runsaasti samoin perillä Jyväskylässä, joka lämmitti mieltä. Kiitos jokaiselle yhdessä ja erikseen!

Kanadasta saapui juuri mieltä lämmittävä kirje Lauri Alholta. Emme ole koskaan tavanneet henkilökohtaisesti, mutta eihän se voi

YRJÖ TENKANEN

Mitä Tenkanen-Tengen sukututkimus kertoo?

Aluksi muutama sana sukutietojen kokoon keräämisestä. Viralliset tiedot suvustamme on saatu Lakautettujen seurakuntien arkistosta tilatusta sukututkimuksestamme kaikkien luovutetun alueen seurakuntien osalta ja muilta seurakunnilta pyydytyistä sukumme henkilö- ja perhetodistuksista. Näitä tietoja on täydennetty Sakkolan, Pyhäjärven, Muolaan, Käkisalmen y.m. kuntien historioista. Myös eri matrikkeleista, kuten papiston, kanttori-urkuri, lakimiesten, diplomi-insinöörien, merkonomien, maatalousteknikkojen j.n.e. on saatu suvustamme lisätietoja. Suvun jäsenille lähetyksillä kirjeaavake kyselyillä ja haastatteluilla saatiin myös paljon, joskin vähemmän virallisuonteisia henkilötietoja. Vertailevana apuna tietojen kokoamisessa

olla esteenä ajatusten vaihtoon ja hyvän jatkon toivotuksiin.

Kiitos, mielelläni luen saapuvaa postia.

Postista puheenollen, niin ajatella jo, vaikka vielä onkin helteinen kesäaika, että jouluun on enää muutama kuukausi aikaa, eikä ole sanaakaan aineistoa tiedossa. Luotan tosin, että ainakin Jalasjärveltä postitetaan aineistoa.

Postikortit on postitettu ja ovat lähes kaikki palanneet rahaa mukanaan. Tähän olen tyytyväinen. Minulta loppui hiukan kesken siirtokortit, joten jos kuka tuntee, että on lehti maksamatta niin toivon hänen lähettävän 12 markkaa vaikka kirjeessä, postimerkitkin käyvät rahasta, tai toimivan muuten oma-aloitteisesti. Hyvää jatkoa jälleen. Vaalien jälkeen jälleen kootaan uusi numero Suvannon Seutua.

yhtenäiseksi sukurjettelämäksi on ollut kanttori—urkuri Juho Viktor Tenkasen kokoama sukutaulun runko.

Sukututkimukseen on merkitty suvun kantaisästä Jörän Thomasin poika Tengasesta, s 1688, k 5.8.1758 ja hänen vaimostaan Anna Toiviainen k 30.4.1755 alkaen jokaisen suvun jäsenen, jonka nimi on selville saatu, nimi tai nimet, syntymä-, vihkimä- ja kuolinajat. Esimerkiksi: Jörän (Georg) Matsin poika Tengain Sakkolan Karholan kylästä n:o 2, s 19.3.1774, k 2.10.1819, vih. 26.12.1795, vaimo Catharina (Carin) Michelin tr. Karoin, s 14.10.1777, k 18.3.1845. Lisäksi on monen henkilön kohdalle voitu liittää tietoja hänen ammatillisesta, yhteiskunnallisesta ja vapaa-ajan harrastustyöstä. Esimerkiksi: Yrjö Antinpoika Tenkanen Sakkolan Karholasta n:o 2, s 16.9.1845, k 6.7.1919. Hän oli huomattavimpia Sakkolan Tenkasista. Isojaon aikana hän oli jo toimitusmiehenä ja lunasti itselleen valtiolta 1/8 vanhan manttaalin tilansa. Jo nuorena hän oli saanut hengellisen herätyksen. Kotonaan hän piti päivittäin aamuin ja illoin rukoushetkiä ja usein hengellisiä seuroja ja kävi puhujamatkoilla naapuripitäjissäkin. Erikoisesti hänet mainitaan "Sakkolan pyhäkoulun isänä", NKY:n perustajajäsenenä ja kirkonmiehenä. Hän oli myös monitaitoinen ja harkitseva taloudenhoitaja ja hänen talostaan kehittyi hänen ja poikiensa työn tuloksena pitäjän vauraimpia. Vaimona hänellä oli uskovaan Varpu Antin tr. Sipiläinen Sakkolan Sudenhännän kylästä s 18.5.1850, k 1.3.1933. Hän oli suuren perheen hyvä äiti.

Syventyessämme ajatellen sukututkimukseen huomaamme sen kertovan meille paljon enemmän. Voimme laskea siitä, että sukumme on kasvanut kantavanhemmistä alkaen nyt jo noin 1000 henkilöä käsittäneeksi, josta elossa olevia on noin puolet. Näihin lukuihin on laskettu myös tyttärien perheet kuudennesta sukupolvesta lähtien, jolloin ne alkavat esiintyä sukuluetelossa.

Luokaamme nyt katsaus sukumme ammatteihin. Ensimmäisten sukupolvien aikana oli maanviljelys ja siihen liittyvä karjanhoito yleisimmät ammatit. Miesten piti lisäksi olla muutenkin monitaitoisia. Piti osata kirvesmiehen, puusepän, sepän, suutarin, muurarin, metsätyömiehen, metsästäjän ja kalastajan ym. työt tullakseen toimeen sen ajan elämän kamppauksissa. Kaikki taitonsa isä opetti myös pojilleen ja äiti tyttärilleen emännän työt, kuten ruuanlaiton, lastenhoidon, karjanhoidon, kehruun, kudonnan, neulonnan j.n.e. Maatalous kaikkine lisätöineen olikin aina talvi- ja jatkosotaan saakka useille suvun jäsenille pääelinkeino Karholassa, jossa sitä harjoitti kuusi Tenkasen perhettä, Riiskassa kaksi ja Vilakkalassa samoin kaksi perhettä. Pyhäjärven pitäjässä oli samaan aikaan ainakin 10:n Tenkasten manviljelijä perhettä, joten ammatti suvussa oli todella huomattava. Esimerkiksi siitä mitä Yrjö Antinpoika Tenkasen poikien Antin, Juhon, Manun, Matin ja Esan yhteistyö perheineen Karholassa ja Riiskassa sai aikaan maanviljelyksen, karjanhoidon ja muun yhteistyön aloilla noin 22:n vuoden aikana ennen talvisotaa kerron seuraavan taloudellisen kehityksen: Viiden hehtaarin

peltoala kasvoi 106:een hehtaariin ja pienet metsäpalstat 323:si hehtaariksi. Karholan kahden tupahuoneen talon he rakensivat 10:n huoneiseksi ja Riiskan talossa oli 14 huonetta. Oli oma sähkölaitos, saha ja mylly. Maanviljelystyöt oli koneellistettu traktoreineen, auroineen, äkeineen ja viljanleikureineen. Kuorma-autoa käytettiin raskaisiin kuljetuksiin ja useita hevosia oli aina valmiina työhön. Vehnää riitti myyntiin jo useina vuosina n. 10.000 kg ja sokerijuurikkaasta he saivat satoa 28.000 kg ha:lta vuosittain 10:n hehtaarin alueelta. Oli myös paljon perunan ja kaalin viljelystä. Kahden talon navetoissa ammui yhteensä 50 lypsävää lehmää ja lisäksi nuori karja. Oli myös kymmeniä sikoja porsaineen, samoin lampaita ja kanoja. Puutarhoissa oli satoja omena- ja luumupuuta sekä marjapensaita, joissa omat hyötömehiläiset hunajaa perheelle keräsivät. — Kaikki tämän he olivat ahkeruudellaan saaneet aikaan. Tosin Matti ja Esa olivat käyneet maamieskoulun ja Juhon poika Tuomas Maamiesopiston, joten ammattitaitoa heillä oli.

Maatalousalan ammattimiehenä suvussamme meidän on vielä muistettava Lieto Onerva Juhonpoika Tenkanen, maatalousteknikko, maanviljelijä Pertteli s 10. 10. 1909 Jääskessä, työnjohtaja ja tilanhoidaja eri tiloilla, alueneuvoja Angelniemessä, rakennus- ja työasialautakunnan puheenjohtaja ja sihteeri sekä maanviljelijänä Halikossa 1947 alkaen. Luutnantti, VR 4. Näitten esimerkkien valossa voimmekin uskoa, että sukumme maanviljelijät tekivät silloin ja tekevät edelleenkin nyt uusilla tiloillaan parhaansa maatalouden hyväksi.

Siirtykäämme nyt sukukatsauksessamme musiikin alalle, koska tämä harrastus alkoi jo tunnetusti kolmannessa sukupolvessa. Silloin Thomas Thomasin poika Tenganen

(1773—1837) oli jo Sakkolan lukkarina ja harjoitti maanviljelystä Karholan kylässä. Puolisona hänellä oli Maria Simontr. Kituin (1774—1851). He kouluttivat vanhimman poikansa Johanin ja nuorimman Nicolauksen papeiksi. Nämä ottivat sukunimekseen Tengén ja heistä periytyivät Tengénien sukuhaarat. Toinen poika Abram (1798—1885) Sakkolan Karholassa n:o 3 jatkoi isänsä lukkarin ammattia. Vaimona hänellä oli Anna Mats'tr Peltonen (1794—1871). Heidän poikansa Aleksander (1827—1894) alkoi käyttää sukunimeä Tenkanen ja asui Karholan kylässä Pihlajamäki n:o 4, jossa harjoitti maanviljelystä ollen samalla lukkari—urkuri (Director cantus). Hänen aikanaan hankittiin Sakkolan kirkkoon urut. Puoliso Theressa Helena Schütz (1829—1903). Aleksander Tenkasen aikana alettiin kirkonkirjoissa yleensä käyttää sukumme nimien Tenganen ja Tengin asemasta nimeä Tenkanen.

Neljäntenä sukumme kanttori—urkurina oli jo aikaisemmin mainittu Juho Viktor Tuomaanpoika Tenkanen, s 4. 9. 1869 Pyhäjärvelä ja toimien virassaan Jääskessä ja Säkkiärvellä, k 31. 7. 1951 Ha-

likossa. Hän on säveltänyt kirkollisia kuoroteoksia ja hoitanut kunnallisia ja seurakunnallisia luottamustoimia. 1:n vaimo Aina Maria Nummelin s 3. 8. 1870, k 3. 8. 1934, 2:n vaimo Hilma Matilda Kronlund s 29. 1. 1878, k 19. 7. 1947.

Aaron Justinus Tuomaanpoika, edellisen veli, oli hankin urkuri ja säveltäjä sekä liikemies, s 13. 4. 1880 Pyhäjärvellä Vpl, k 26. 1. 1963 Keuruulla. Hän oli Pyhäjärven kanttorina 1902—06, säveltänyt opperat Lea, Karkurit ja Lailinen kihlaus, pitänyt piano- ja urkukonsertteja, puoliso Anni Juhontr. Pessi, s 25. 6. 1899 Kaukolassa.

Erikoisesti meidän on muistettava laulukonsertteja koti- ja vieraisissa maissa antanut ja 40 vuotta Helsingin musiikkiopistossa opettajana toiminut Anna Rosina Tengén (1861—1943) ja konsertoiva diplomipianisti ja KOP:n notaariosaston päällikkö, varatuomari Olli Tenkanen Helsingistä, s 24. 4. 1924 Käkisalmissa.

Muistamme myös Hämeenkyrössä toimessa olevan kanttori-urkurin Toivo Matinpoika Tenkasen s 27. 4. 1921 Vpl Pyhäjärvellä ja samalla alalla opiskelevan poikansa Hannu Tenkasen. Myöskin kevyemmän musiikin taitajia on suvussamme useita, joten musiikaalisuus suvussamme jatkuu.

Olen aikaisemmin maininnut sukumme ensimmäiset papit Johan ja Nicolaus Tengénin. Johan oli syntynyt Sakkolassa 16. 3. 1796. Hän oli lukkari, opettaja ja Vehkalahden kappalainen sekä kirkkoherra, k 27. 3. 1854 Vehkalahdella. Puolisona hänellä oli Ulrika Charlotta Rosenström s 26. 5. 1800 Helsingissä, k 2. 4. 1875 Jääskessä.

Edellisten poika Johan Albert Tengén s 23. 5. 1828 Haminassa, fil.maisteri, teol.kand. vihitty papiksi -54, kirkkoherra -61. Vehkalahden kapp.apul. -54—57, Helsingin kirkkoherr.apul. ja v.t. konsist.

Jukka Niemi

Vesilahti

PÄÄMYYMÄLÄMME
ja
MYYMÄLÄAUTOMME
PALVELEVAT TEITÄ

VUOSIA TÄYTTÄNEITÄ

-57—63, Pietarin hiippak. suomalaisen kirkkoherra Aunuksessa -63—67, Liisilässä, Markovassa ja Järvisaaressa -68—73. Muolaan seurakunnan kirkkoherrana -73—80 ja rovastina Muolaan rovastikunnassa -81—91, asuntona Kirkkoranta n:o 1. Annantähdistön ritarikunnan jäsen samoin Suomen Evank. liikk. jäsen. Sen historiassa kuvataan hänet nöyräksi, palvelevaiseksi ja lempeäksi seurakunnalleen. ”Ydintä ja ravintoa oli hänen saarinoissaan.” K. 1. 5. 1891 Muolaassa. 1:n puoliso Ida Maria Tengström, s 1832, k 14. 9. 1833 Petroskoissa. 2:n puoliso Malvina Cecilia Lovisa Selin, s 31. 9. 1845 Helsingissä, k 7. 7. 1904 Viipurissa.

Jo kolmannessa polvessa luki pastoriksi edellisten poika Johannes Aleksander Tengén, s 16. 5. 1855 Vehkalahdella. Tuli Muolaaseen -86 ja muutti Impilahdelle, jossa kuoli 4. 7. 1920.

Eräitten sukumme tyttärien pappis-avioliittojen ja teol.opintojen kautta jatkuu perinne ja kristillinen elämäntähtämys on edelleen huomattava. Myös maallikkosaarnaajia ja puhujia on useita suvussamme. Kirjailijana on mainittava Martti Viktor Matinpoika Tenkanen, s 5. 11. 1911 Pyhäjärvelä, k 28. 6. 1971 Harjavallassa, Luter. ev.yhdistyksen piirisihteeri 1935—48. Teoksia: Nuori Pietari Kurvinen, Lämmittävä liekki, Hehkua ja hiillosta, Kirjeeni Sinulle, ym.

jatkuu seuraavassa numerossa

85 VUOTTA täytti 28. 6. 1975 Vilpo Kukko Mikkelin Kyyhkylässä. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Voloska.

80 VUOTTA täytti 27. 7. 1975 vanhaemäntä Helena Kekki, o.s. Ollikainen Lempäälän Vanattarassa. Hän on syntynyt maanviljelijän tyttärenä Sakkolan Ojaniemessä. Avioliiton solmiamisen jälkeen hänen kotikyläkseen tuli Haparainen, jossa hän uurasti miehensä rinnalla aina siihen asti kun raskas evakkotaival alkoi ja päättyi lopulta Lempäälän Vanattaraan. Täällä hän nyt viettää vanhuuden päiviään poikansa perheessä. Koti on ollut hänellä paikka jossa hän viihtyy, omaiset rakkaita, joiden hyväksi hän on pitkän ja raskaan päivätyönsä uurastanut.

Harrastuksista marttatyö on ollut hänelle läheisin, jossa toiminnassa on hän vieläkin mukana.

Merkkipäiväänsä hän vietti kotonaan lähimpien omaisten ja ystävien lisäksi kävivät onnittelemassa Lempäälän seurakunnan, Kuljun Punaisen Ristin ja Haparaisten Marttojen edustajat. Näihin onnitteeluihin myös lehtemme yhtyy.

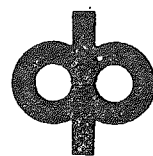
75 VUOTTA täytti 2. 4. 1975 Helena Nuora, o.s. Nalli, Lempäälässä. Hän on kotoisin Sakkolan Petäjärvellä.

75 vuotta täytti 2. 7. 1975 Väinö Viskari Orivedellä. Hän on syntynyt Sakkolan Vilakkalassa. Saatuaan heti talvisodan jälkeen

pika-asutuksen kautta maatalon omistukseensa hän yhdessä poikansa kanssa viljeli tilaa, joka on täysin koneellistettu ja viljelyalaa lisätty vuokraamalla peltoa. Tämän vuoden alussa hän luovutti tilan pojalleen Samppa Viskarille ja hän jatkaa maanviljelyä tilalla. Väinö Viskari on kuulunut Oriveden kansanhuoltolautakuntaan, siirtoväenhuollon johtokuntaan, kansakoulun johtokuntaan, Kauppakunta Kotipohjan hallintoneuvostoon ja myymälätoimikuntaan. Hän on jäsenenä Suvanto-säätiön valtuuskunnassa ja Karjala-seuran johtokunnassa. Hän on Suvannon Seudun asiamies ja kirjeenvaihtaja. Väinö Viskari oli jo vapaus-

MAASEUTUVÄKI

Lempäälän-Viialan Osuuspankki

Viisi palveluvalmista konttoriamme: Lempäälässä, Viialassa, Kuljussa, Sääksjärvellä ja Säijässä ovat käytettävissänne varoja sijoit- taessanne, edullisesti, myöskin tarvittaessanne luottoa tarpeisiinne.

Kääntykää luottamuksellisesti puoleemme kaikissa raha-asioissanne.

sodassa vartiotehtävissä, talvi- ja jatkosotaan hän otti osaa krh korpraalina, osallistuen koviin Keljan ja Taipaleen taisteluihin.

75 vuotta täytti 23. 8. 1975 Jalmari Naskali Lempäälän Moi-

siossa. Hän on kotoisin Sakkolan Haitermaasta, jossa viljeli omistamaansa maatilaa ja sen ohella teki melko laajaa lihakarjakauppaa. Hän toimi Sakkolan maidonmyyntiosuuskunnan isännöitsijänä 21 vuotta. Sakkolan kunnan tilintarkastajana 16 vuotta, Lempäälän kunnan tilintarkastajana 17 vuotta ja tilintarkastajana Lempäälän seudun osuuspankissa 21 vuotta.

Hän toimii Suvanto-säätiön hallituksen varapuheenjohtajana. On lehdemme asiamies ja on kirjoittanut muistelmia lehteen. Osallistui talvisotaan ErP 6:n joukoissa ja on sotilasarvoltaan väepeli.

Hän on innokas raviurheilun harrastaja.

60 VUOTTA täytti 25. 7. 1975 Martta Lindell, o.s. Koppanen, Vammalassa. Entinen kotipaikka Sakkolan Vilakkala.

60 VUOTTA täytti 19. 8. 1975 maalari Erkki Kuparinen Vesilahdessa. Hän on syntynyt Sakkolan Petäjärvellä. Hän on kuulunut usean vaalikauden Vesilahden rakennuslautakuntaan. Hänen harrastuksenaan on musiikki.

60 VUOTTA täytti 2. 8. 1975 Lauri Hakulinen Vesilahden Jokioisten kylässä. Entinen kotikylä Sakkolan Hovinkylä.

50 VUOTTA täytti 1. 7. 1975 Milja Hartikainen o.s. Laukkanen Vesilahden Rautialassa. Hän on syntynyt Räisälässä. Entinen kotikylä Sakkolan Hovinkylä.

50 VUOTTA täytti 11. 7. 1975 mv. Aimo Malinen Vilppulassa. Entinen kotipaikka Sakkolan Kaarnajoki.

50 VUOTTA täytti 23. 8. 1975 Aulis Airtto Helsingissä. Hän on syntynyt Sakkolan Haitermaassa. Hän on ammatiltaan piirtäjä ja harrastuksiin kuuluu laulu, laulaa 5 kuorossa, ja kirjallisuus. Hän kuuluu Helsingin Sakkola-seuran johtokuntaan.

75 VUOTTA täyttää Amanda Tenkanen, o.s. Lopenen 8. 9. 1975 Ruoveden Pappilan kylässä. Hän on syntynyt Sakkolassa. Solmittuaan avioliiton kunnanvaltuuston jäsenen ja maanviljelijän Esaias Tenkasen kanssa hänen kotikyläkseen tulivat Karhola ja Riiska. Hän on ollut mukana mm. Martta-työssä.

70 VUOTTA täyttää 20. 9. 1975 opettaja Yrjö E. Tenkanen Lahdessa. Hän on syntynyt Sakkolan Karholassa, valmistunut opettajaksi Sortavalan seminaarista 1928 ja suorittanut lisäopintoja Helsingin yliopistossa ja Ammattienedistämislaitoksessa. Opettajana hän on ollut Kivennavalla, Käkisalmissa, Jyväskylässä ja Lahdessa kansa- ja jatkokouluissa sekä tuntiopettajana oppi- ja ammattikouluissa. Hän on toiminut myös opettaja- ja kotiteollisuusyhdistysten eri tehtävissä. Koulutyöstä hänelle on annettu Suomen Kaupunkiliiton kultainen ansiomerkki. Hän on ottanut osaa talvi- ja

jatkosotaan, yl. res. luutnantiksi ja annettu VR. 4 kahdesti. Eläkeikään op. Tenkanen on tutkinut sukuaan ja toimittanut laajan Tenkanen-Tengén sukukirjan ja kirjoittanut kertomus- ja runokokoelman Ukki kertoo, josta huomattava osa on julkaistu Suvannon Seutu lehdessä. Hän on piirtänyt myös sukunsa sukuviirin, toiminut sukuseuran puheenjohtajana ja hänet on kutsuttu suvun kunniajäseneksi. Taide, maalaus ja veisto sekä matkailu kuuluvat myös hänen eläkeikänsä harrastuksiin.

50 VUOTTA täyttää 27. 10. 1975 Maija Liisa Jokkeenhaara, o.s. Aho, Hämeenkyrön Pinsiössä. Hänen kotikylänsä oli Sakkolan Kiviniemi.

KUOLLEITA

Elina Kekki, s. 22. 10. 1896 Sakkolassa, k. 9. 7. 1975 Valkeakosken aluesairaalassa. Ent. kotikylä Sakkolan Pannusaari, viimeinen kotipaikka Lempäälä.

Väinö Naskali, s. 7. 4. 1902 Sakkolassa, k. 9. 6. 1975 Sätehoitokodissa.

Väinö Naskali, s. 22. 4. 1906 Sakkolan Arkuntanhuussa, k. 14. 6. 1957 Vammalan sairaalassa.

Anna Eeva Ryyppö, o.s. Luuko, s. 13. 9. 1908 Sakkolan Petäjärvellä, k. 27. 6. 1975 Jokilaakson aluesairaalassa.

Uuno Haakana, s. 21. 4. 1909 Sakkolassa, k. 14. 7. 1975 Viljakalassa.

Isännöitsijän tehtävät, kirjanpidot, tilinpäätökset ym. huolella ja ammattitaidolla.

ISÄNNÖITSIJÄIN
TALO- JA TILIHUOLTO

Vilusen puistotie
33700 Tampere 70
Puh. 633 729

Agrologi Tauno V. Meskanen, synt. 12. 10. 1906 Sakkolan Pannusaarissa, kuoli heinäkuun loppupäivinä 1975 Hämeenlinnassa. Hän kävi Ylä-Vuoksen maamieskoulun, Taisteluskoulun kanta-aliupseerikurssin ja Pienviljelijäneuvojaopiston josta valmistui agrologiksi 1946. Hän palveli puolustusvoimissa kanta-aliupseerina v. 1935—1945, jonka jälkeen oli asutustehtävissä Hämeen läänin maanviljelysseurassa 10 vuoden ajan. Viimeksi hän oli Maatalouden tutkimuskeskuksen palveluksessa.

Hän oli lehtemme pitkäaikaisimpia asiamiehiä ja harrasti kuorolaulua.

Maanviljelijä Kaarlo Kuisma sai läisyyskutsun 3. 7. -75 Äänekoskella. Hän oli syntynyt maanvilj. poikana 26. 6. 1918 Sakkolan Luperan kylässä. Varsinaiset nuoruusvuodet hän eli Sakkolassa viljellen isänsä kanssa maatilaa. Monien, voi sanoa kaikkien karjalaisten piti jättää tilansa ja viljelyksensä talvisodan jälkeen. Näin kävi Kaarlo Kuismallekin.

Noin 5 vuotta ase- ja rintamapalvelusta suoritettuaan hän siirtyi yhdessä isänsä kanssa ostamansa tilan viljelyyn Äänekoskelle. Hän oli erittäin uuttera maanviljelijä ja lisäksi Maataloustuottajain liiton johtokunnan jäsen ja paikallisneuvoja. Hän oli myös Äänekosken kunnan hallituksen jäsen useita vuosia.

Kaarlo Kuisman siunasi asessori Ylönen 12. 7. -75 Äänekosken kirkossa tekstinään Matt. 5:16 "Niin loistakoon teidän valonne ihmisten edessä, että he näkisivät hyvät tekonne ja ylistäisivät teidän isääne, joka on taivaassa." Puhuja mainitsi puheessaan, että vainaja oli eläissään hyvin avulias naapureilleen ja ystävilleen, aina oli auttava käsi ojennettuna, jos jotain voisi tehdä naapurin hyväksi.

Muistotilaisuutta vietettiin vainajan kodissa, josessa virsien veisuun lisäksi puhuivat suntio Tourunen, mv. Lehtonen ja vainajan veli Eero Kuisma.

L K

Emäntä Kaisa Koppanen, o.s. Halonen siunattiin haudanlepoon 1 päivänä elokuuta 1975 Kangasalan Huutijärven siunauskappelissa. Siunauksen toimitti pastori Uronen, lähtökohtana Raamatun sanat: — Meillä ei ole täällä pysyväistä kaupunkia, vaan tulevaa me etsimme. Samalla hän kuvasi mitä on äidin osa suuren lapsijoukon kasvattajana. Se on äidin rakkautta ja uhrautumista lasten

Oikeustieteen kandidaatin tutkinnon Turun Yliopistossa on suorittanut Antti Aslak Sassi. Äiti Lovisa Sassi, o.s. Meskanen Sakkolan Vilakkalasta.

Sakkolalaiset emännät tapaavat toisensa Sakola-juhlassa 30 vuoden jälkeen. Sie out sie. — Mut kauvaks sie uot olt jo lesken? Kohtsiltä 30 vuotta. — No nii uon mieki. Mut mitehä tuos ois käynt jos mie oisiki ottant se siu ukkois? Ko mie oi hänet soat. — Vai oisit soat! Miks et ottant. Oisint soat pittiä kaks ukko-kultua ja mie oisiki jiant iha ilma!

hyväksi. Tätä oli myös Kaisa Koppasen elämä suorittaessaan pitkän ja raskaan päivätyönsä puolisonsa rinnalla. Nyt on puolison ja äidin paikka tyhjänä Koppasen kodissa, mutta uskon, että hänen muistonsa elää siellä kauan. Vainajaa jäivät lähinnä suremaan puoliso ja lapset perheineen.

NIEMELÄN
VALOKOPIOLAITOS
HÄMEENLINNA — PUHELIN 24 522

Laatutavaraa
edullisesti

KAUPPAKUNTA

Tuotanto

Muistikuvia kotikyläni ihmisistä

Monesti olen muistellut kotikylässäni toimineista ihmisistä, jotka ennakkoluulottomasti ja pyyteettömästi ovat kukin omalla sarallaan kantaneet kortensa yhteiseen kekkoon kanssa-ihmistensä hyvinvoinnin edistämiseksi, viihtyvyyden luomiseksi ja kyläkuntamme kehittämiseksi — jopa laajemmankin piirin hyväksi — tai jotka muuten olivat yltäneet keskinkertaista mittavampaan työsaavutukseen. Kun nämä henkilöt olivat monelle nuoremman polven ihmiselle outoja, ettei heidän toimistaan ja tekemisistään ole tehty selkoa suuremmalti, niin saanen kertoilla tässä heistä muutamasta.

Mikko Naskali (Alamäen Mikko) 1873—1955. Jo silloin kun äitini toimitteli minua ensimmäisiä kertoja pyhäkouluun, oli siellä opettajana "Alamäen Mikko" eikä hän siitä toimesta saanut eroa, eikä päässyt eläkkeelle, ei ainakaan Haitermaassa olonsa aikana. Tuskin hän olisi halunnutkaan niin tärkeänä ja suuriarvoisena hän piti tätä tointa. Hän käsitti sen yhtenä elämän tehtävistään. Mikko, jos kukaan oli niitä todellisia uskovaisia ja Herran palvelijoita. Harvoinpa ilma oli niin paha tai keli niin huono, ettei Mikko päässyt pyhä-aamuna kirkkoon menemään. Jos este oli niin voittamaton, ettei hän päässyt kirkkoon, niin hän piti kotona oman hartaushetkensä. Monestikin uskovaiset ovat niin ahdasmielisiä, etteivät salli nuortenkaan iloita ja nauttia nuorten riennoista, tansseista ja iltamista, mutta Mikko ei kieltänyt lapsiaan sellaisesta. Kerrankin tuli puhetta sellaisesta nuorten menemisestä, niin Mikko sanoi mielihyvänsä, ettei nuorisoa — enempää kuin ketään muutakaan ihmistä saanut sitoa eikä pakolla tyr-

kyttää uskoon eikä ketään kääntänytetyksi ja siinä pidetyksi, ellei hänellä itsellään ole siihen halua. Kyllä nuori aikanaan iän karttuessa tasantuu ja mielensä muuttaa, arveli Mikko. Hänellä oli aina hyvin valoisa elämän katsomus ja optimistinen ajatus tulevaisuudesta, sitä kuvaa sekin aikoinaan vanhempien ihmisten kertoma juttu, kun Mikolta kuoli isä, poikien ollessa vielä nuoria, niin muuan naapurin isäntä surkutteli poikien Juhon ja Mikon kohtaloa ja kyseli: — Kukaha teil poika-rukat nyt leipiä tienoa, ko issiännä kuol pois? Tähän oli Mikko vastannut ja rauhoittanut naapurin isäntää selittämällä: — Kylhä myö toimie tulloo, ko myö olloa velmiehe kans ahkerast (persot) koassal ja kiisselil (puuro ja kaurakiisseli) ni eihä myö paljo leipiä tarvita-koa! Kaikissa asioissa Mikko oli rehellinen, mikään ei sitä päässyt horjuttamaan. Se oli hänen elämänsä ohjenuora tinkimättä. Sitä hän jo meille pyhäkoulussakin te- roitti mieliin ja omassa elämässään esimerkillä näytti kanssaihmisilleen. Sakkolan Nuorten Miesten Kristillisten Yhdistyksen riveissä ja sen pitkäaikaisena puheenjohtajana hän suoritti mittavan päivätyön, mistä häntä harvoin edes muistettiin kiitoksella mainita, mutta eihän hän siinä mielessä ahertanutkaan. Mielestä-

ni Mikko oli omalla sarallaan toisia päätään pitempi oman kylän ja koko pitäjänkin puitteissa lähimmäistensä parhaaksi uurastanut henkilö, itse esimerkkiä näyttäen, tällä elämän kiemuraisella tiellä kulkiessaan.

Aleksanteri Klink. "Linkki", niinkuin se kyläläisten keskuudessa helpommin sanottuna muutou- tui, ettei kenenkään kieli olisi nyrjähtänyt tuota vierasperäistä sukunimeä lausuessaan. Hän oli virolais-syntyinen ja muuttanut Haitermaahan Muolaan Ahjärven kylästä toisen vuosikymmenen alussa. Hänellä oli nuorisoso- aate sydämen asia ja huoli nuorison tulevaisuudesta. Siksi hän heti kylään muutettuaan alkoi puuhata nuorisoseuran perustamista ja sai- kin kylän nuoria miehiä ja naisia innostumaan sen verran asiaan, että seura tuli perustetuksi. Aluksi "Linkki" oli itsekin mukana toiminnassa, mutta sitten tehtävät siirtyivät nuoremmille ja näissä hommeleissa, iltamien ohjelmien suorittajina ja näytelmäkappalees- sa olivat muistini mukaan sellaiset nimet kun: Hilda Klink, Elina Pitkänen, Aina Kuisma, Yrjö ja Ville Suikkanen, Tommi Naskali, Antti ja Manu Kuisma, Aapro Koiranen ja Topi Kuisma, tässä muutamia mainitakseni. Klinkin tupa oli aluksi melkein vakituinen iltamien pitopaikkana. Klinkin harrastuk- sien piiriin kuului myös puutarhan hoito. Pihapiirissä oli entuudestaan muutamia omenapuita, mutta ne olivat jo vanhoja, hoitamattomia ja tietävästi jalostamattomia, mutta "Linkki" hankki nuoria tai- mia ja marjapensaita, niitä jalosta- taen ja risteyttäen hyvällä menes- tyksellä. Eräskin hänen jalosta- mansa karviais-laatu oli laajem- maltikin tunnettu ja hyväksi tun-

nustettu. Klinkin antamasta esi- merkistä innostuen hyvin moni kyläläinen hankki joko Klinkin kaut- ta tai muuten omenapuita ja mar- japensaita. Tällä tavalla vähitellen yleistyi puutarhan hoito, että lö- pulta ei koko kylässä liene ollut puutarhattomia pihoja kun kun- nan omistama "Ievosen mökki", vaikka alkujaan lienee ollut esim. omenapuita vain "Setälöisillä", "Alamäkköisillä" ja Klinkillä. Vie- lä on mainittava Klinkin harras- tusten joukkoon viljelyskasvien ja- lostus ja kokeilu monien luotta- mustoimien lisäksi. Tässäpä niitä onkin yhden miehen arkisen päi- vän aherrukseksi mihin vain harva isäntä voi vastata edes likimain samalla mitalla.

Antti Naskali 1876—1936. Jo sieltä saakka kun alan muistamaan oli Naskalin talo kylän vauraim- piin kuuluva, mutta siitä huolimatta olivat niin miehet kuin hevoset- kin ja tietenkin etupäässä joka talvi Naskaliltakin metsätoissa, kuten köyhemmistäkin taloista. Se olikin muoti-virtaus ja silloinen rahan hankintakeino koko seutu- kunnalla, kun maanviljelys ja kar- janhoito kulkivat vielä aivan lap- sen kengissä. Kun heti ensimmäi- sen maailmansodan jälkeen ruvet- tiin kylässä harjoittamaan maan- viljelystä ja karjanhoitoa oikein tosimeleessä, niin Antti Naskali oli ensimmäisenä raivaamassa haka- maita ja risukoita pelloksi. Samoin hän karjan kasvattajana ja jalos- tajana, sekä lehmien välittäjänä teki kylän keskuudessa ison ura- kan. Kuka halusi parempilypsyisen lehmän, voi kokeilla Naskalin na- vetasta ostetulla tai vaihtaa leh- mällä. Olihan siinä Antilla oma lehmäkin ojassa, mutta siinä si- vussa ajan oloon parani meijeriin tuotavan maidon määrä ja laatu, kuin myös maitotilikin kylän ta- loissa. Naskalin talo oli hyvin kes- keinen paikka kylässä, missä niin nuoret kuin vanhatkin piipahtivat

asioilla. Olihan isäntä monien joh- tokuntien ja hallitusten jäsenenä. Antti Naskali oli avarakatseinen ja lähimmäisen asiaan osaaottava ja vähempi-osaisen auttaja. Nas- kalin tupa oli monenlaisten kurs- sien ja kokoontumisien pitopaik- kana. Niinpä kun Haitermaahan perustettiin laulukuoro ja harjoi- tuspaikasta tuli kysymys, niin Naskalin tupaan se oli tervetullut. No, se oli helposti sanottu, eikä sinänsä sano paljoakaan, monelle ei yhtään mitään, mutta otetaan- pas hieman mielikuvitusta avuksi ja kuvitellaan, että teidän huus- holliinne joka viikko ainakin ker- ran tulla tupsahtaisi parin-kolmen kymmenen laulajan porukka sääs- tä ja teiden kuraisuudesta välittä- mättä koko illaksi hälisemään ja ääntä pitämään, niin varmasti osaatte antaa Naskalin Antti-isä- nälle hänen ansaitsemansa arv- on ja kunnian, kun vielä otamme hu- mioon, että tätä kesti pitkälle tois- ta-kymmentä vuotta ilman kor- vausta. Tämä jos mikään osoittaa Antti Naskalin suurpiirteisyyttä ja yhteisten asioiden kehittämistä kyläkuntamme hyväksi ja nuori- son parhaaksi.

Aapro Koiranen 1892—1961 (Auto-Aapro). Lienekin ollut en- simmäinen auto joka meidän ky- lämme hankittiin Aapro toimes- ta. Vaikka Pannusaari ja Lupra kirkonkirjojen mukaan luvettiin Haitermaan kylään kuuluvaksi, mutta siellä aina puhuttiin niistä eri kyllinä, samoin minäkin tässä

erotan ne eri kylliksi. Tämä sen takia kun pannusaarelaisella Aleks Naskalilla oli juuri hieman aikai- semmin jo auto kuin Koirasen Aaprolla. Tämä Aapro auto oli pieni kuorma-auto tai sitten pa- kettiauto. Tähän autoon Aapro rustasi penkit ihmisten kuljetusta varten ja taisi siinä olla kattokin sateen suojaksi. Joka tapauksessa tällä autolla tehtiin monta mat- kaa ja monelaisia reisuja, milloin vierailuillamiin, milloin kuoron esiintymistilaisuuksiin tai hää- ja hautajaisjuhlien merkeissä. Aapro oli monitaitoisena miehenä uran- uurtaja monella alalla. Ensimmäi- nen artikkeli hänellä taisi olla pol- kupyörien korjaus ja välitys, sekä sen sivussa lukematon määrä mui- ta harrastuksia, joita sellaisella kaikkitoisella miehellä pakkaa ole- maan. Kerran satuin Viiksanlah- dessa Sipiläisen kauppaan kun Aapro osti kuparipeltiä. Niippa oli uteliaalla päällä ja kysyi: — Mitä sinä tällaisesta pellistä teet? — Aapro arveli hetken ja sanoi: — Tuleehan tästä melkein mitä hy- vänsä — vaikka pontikkatehtaan torvet! — Asia ei sillä kertaa jat- kunut sen pitemmälle, eihän niin kuumasta asiasta voinut jaaritella enempää — siihen aikaan se asia oli kuuma — kun kieltolaki oli parhaimmillaan. — Kun oli kulu- nut joitakin aikoja ja raittiuspoliisi- sit — jossa Niippa lienee ollut mu- kana kävivät Voloskassa "Tahvo- lois Alperin pontikkatehdas- kompeksiin tutustumassa", niin tuli tuo kuparipelti uudelleen mie- leen ja Aapro arvelut, että tästä- hän tulisi vaikka tehtaantorvet, osoittautui nyt hyvinkin selvästi paikkansa pitäväksi, jonka Niippa- kin nyt totesi, vaikka aikanaan piti sitä vain karkeana pilana tai hankalana piikkinä. Lukematto- mat olivat ne työt, joita hän naa- pureilleki nsuoritti, hänellä kun ei ollut peukalo keskellä kämmettä.

jatkuu

Muistoja Suursuosta

Olin lapsi Sakkolan Karholassa kun isäni ja setäni raivasivat niit-tyjä Suursuosta ja sanoivat: — Täällä se leipä makaa maanpimen-noissa, mutta aikanaan nousee kyllä valoon ja aurinkoon, sekä lasten, että aikuisten ravinnoksi. Meistä lapsista oli hauskaa juok-sennella paljasjalkaisena siellä kantojen keskellä ja leikkiä omia leikkejämme. Emme ymmärtäneet kuinka raskaan työn ja vaivan ta-kana se leipä oli, vaikka näimme setien ja isän alastomasta ylä-ruumiista hien noroisina virtaa-van. He olivat silloin nuoria ja voimakkaita miehiä, virtaavassa ojassa itsensä huuhdottuaan juok-sivat kilometrin matkan ruoka-tunnille, usein ottaen 2, 3, 4-vuo-tiaat lapset harteilleen, ei meidän paino heille mitään lisäkuormaa merkinnyt. Nuorempien naisten piti olla raiviossa mukana risuja kokoamassa ja muuta kevyempää työtä suorittamassa. Vaikka ras-kasta sekin oli, kun tuoreita ai-daspuita vetivät rajalle ja tekivät aita, seiväs upposi suohon pa-remmin ja helpommin kuin kui-vempaan maahan, johon tarvittiin rautakankea. Silti nuoruus antoi voimaa työhön ja onnea toinen toisensa auttamisessa. Nostettua turvetta käytettiin lehmien kui-vikkeena navetassa, sitä keväällä nostettiin suuria määriä omalta suoalueelta. Turve kuivattiin sei-päillä ja haasioilla. Naiset olivat mukana tässä työssä. Miehet leik-kasi ja nosti turpeet aumojen reunoille valumaan, josta naiset laittoivat haasioille ja kepeille kuivumaan. Aika ajoin käännetyt turpeet kannettiin kantotelineellä suolla olevaan latoon, sieltä tal-vella, suon kantaessa hevosen pai-non, ajettiin kotiin.

Kotona turpeet revittiin käsin-

kierrettävällä repijällä pieneksi lehmien alle sopivaksi aluseksi jo-hon lisäksi sekoitettiin olkisilp-pua.

Nuorin setäni sanoi kerran syk-syllä: — Hän ei ensikesänä kan-na yhtään turvetta latoon, pyö-rillä niiden täytyy kulkea, ja niin kävi. Hän puuhaili kokotalven työtuvassa jossa teki puusta "ra-takiskot", välipölkyt, suuret vau-nut ja niihin puusta pyörätkin ja kaikki mitä "puutiehen" tarvit-tiin. Seuraavana kesänä oli kes-kenkasvuisten hauskaa heitellä

kuivaa turvetta vaunuun, joka helpolla kulki suolla "rataa" pit-kin saraajaan, niinkuin nykyisin sputnigit ja raketit kuuhun! Se oli lapsista iloista ja riemullista työn-tekoa.

Kysyin kerran isältäni: — Mitä näin vanhana teet työtä, eläthän jo helpollakin? Hän vastasi: — Teen sitä omaksi ilokseni. Nyt minustakin on tullut "oloneuvok-setar", enkä osaa olla ilman työ-tä, teen sitä omaksi ilokseni.

Rauha Läärä

"SOTTOA PAKKUO"

Elettiin vapaussota-vuotta ja Raudussa oli jo käyty kahinoita asemalle majoittuneiden rautatien rakentajien ja paikkakuntalaisten välillä. Hiitolan—Raasulin rauta-tie oli jo liikenteessä, vaikka kes-ken tekoisena, niin oli liitetty myös Pietarin rautatiehen. Tämä liittymä teki tilanteen vaaralli-seksi tilannetta vartioivalle n. 80 suomalaiselle, joilla oli jonkin-moisen aseistus käytettävissä.

Pietarista saapui, ennenkuin rautatie saatiin katkaistua, juna-lastillinen sotaväkeä ja linnoittau-tui Raudun asemalle, joka oli tiilistä muurattu Suomen kolman-neksi tilavin asemarakennus ja al-koi "tappelun" suomalaisten kans-sa. Venäläiset olivat aseistuksel-taan ja lukumäärältään täysin yli-voimaisia ja tämä muodosti tilan-teen erittäin vakavaksi myöskin Sakkolan eteläpuolen osalta, eten-kin Petäjärven kylä oli varassa, jonne oli hyvä maantie- ja rauta-tieyhteys.

Petäjärveläiset olivat kovasti huolestuneita tilanteesta, osa väestöstä oli siirtynytkin, jopa karja mukanaan, Suvannon poh-joispuolelle. Toiset hermostuksis-saan muuttivat asuntoa omassa kylässä. Minäkin 2-vuotias lapsi olin äitini kertoman mukaan "sot-toa karus" Petäjärven Nuoran-mäellä hänen synnyinkotonaan, joka oli aivan Pietaritien vierellä ja 5 km lähempänä Rautua kuin syntymäkotini, mutta suvun lä-

**Älä
loukkaannu
-kiinnitä
turvavyö**

Sen käyttö
on pakollinen
1.7.1975 alkaen

Elämän tapaus

Antti Söyrinki

SEKATAVARALIIKE

NARVA OJOINEN

PUH. 77 071

heisyys antoi tietysti äidin mieles-sä turvallisuuden tunteen. Karja meillä oli kotona palvelijain hoi-dossa.

Jälleen tuotiin lähetin mukana Raudusta hälytyssanomaa: — Nyt ne tulluot väkisi! On jo pitä-järajal ja tuospaikas kyläs! Läh-tekiä kaik nais karkuu! Ja het!

Petäjärven Ryhmässä sattui Kurikan emäntä olemaan saunas-sa kylpemässä. — Mie en kese saunomise lähe mihinkä, vaik oli-siit jo saunanurka takan! Ei ve-näläine pimijäs mihikiä ossoa. Syyviä ja käyviä makkoamaa! Jospa hyö ei tulekkoa.

Tulematta jäivätkin, sillä muu-taman suomalaisen hätyyttämänä kääntyivät Raudun Mäkrältä ta-kaisin Raudun asemalle "mottiin". Jota sanaa ei silloin kylläkään tunnettu. Täällä heidät, kun apu-voimia saapui suomalaisille, tu-hottiin.

Tällä kertaa pelastui Petäjär-ven kylä ja eli onnellista elä-määnsä vielä 20 vuotta, kunnes tuli 1. 12. 1939 joka oli kylän kuolinpäivä.

Viljo Purontaa

Sisareni Hilka sanoi tässä ky-läillessä, kun Suvannon Seutu pu-tosi postiluukusta, että kirjoitap-pas sinäkin jokin juttu tähän leh-teen. Silloin sanoin, ettei minulle ole tapahtunut mitään sellaista, mutta omatuntoni rupesi kolkut-tamaan ja sanoi: "Oletko tosiaan elänyt niin tapahtumaköyhän lapsuuden, ja mistä sitten se iloi-nen nauru, kun tapaat lähinaapu-reitasi Jennyä ja Anjaa.

Elelin huoletonta ja onnellista lapsuuttani Røykkylässä, Kiviniemen lähiössä. Ammensimme Kivi-niimestä kaiken, kulttuurista ai-na sivistyksen alkeisiin asti. Me koululaiset saimme väsyneinä tai-valtaa kahden kilometrin metsä-taivalta aamuin ja illoin. Tytöt kulkivat tavallisesti omassa ryh-mässään ja pojat omassaan, mut-ta voi sitä kiusaa, jos pojat liit-tyivät meihin tyttöihin. Sillä yksi pojista oli todellinen kiusanhenki. Silloin tuo 2 km tuntui mahdotto-man pikältä ja entistäänkin väsy-tävämmältä.

Aikansa kestätyään oli tyttö-pen mitta täysi, ja isommat tytöt rupesiva kehittelemään suunnitel-maa, millä saisivat pojan nujer-rettua. Niin syntyi suunnitelma, joka kaikista tuntui hyvältä, ja yksimielisesti päätettiin ruveta kostotoimiin seuraavana päivänä.

Kun sitten koulu loppui ja lähdet-tiin kotimatalle, kuljettiin kaik-ki sulassa sovussa ja kesäinen päiväkin oli leppoinen. Kun lähes-tyttiin raviradan "ampumapatte-ria" lähtivät kostajat edelle ja kiiruhtivat "ampumapatterin" nurkan taakse piiloon. Me pienem-mät kävelimme pelokkaina pahaa-aavistamattomien poikien kanssa, ja kun tultiin "patterin" nurkalle, pyrähtivät tytöt kuin ampaispar-vi pojan kimppuun. Siinä oli hui-sketta, ja aikansa huiskittuaan, ampaisivat tytöt metsään pakoon. Poika hämmingistä selvittyään pinkaisi perään, mutta minkäs niille voi, ylivoima oli ainakin kuusin kertainen. Seuraava päivä oli jännitystä täynnä, mutta rau-ha palautui koulutielle, ja asia unohdettiin. Unohdettiin?

V V.

Sakkolan tyttöjen rippikoulussa sanottua

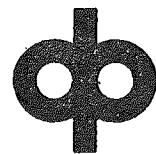
Pastori opetti tyttöjen rippi-koulussa aiheenaan paimen ja lam-paat. Selvitettyään tekstin hän kysyi rippikoululaisilta: — Jos te tytöt olisitte lampaista, niin mikä minä silloin olisin? Tytöt viittasi-vat terhakkaasti ja vastausvuor-on saanut vastasi tietoisesti: — tietyst pessi! Mei äit on sanont jot ain uuttiloihe sakis pittiä yks päs-si olla, nihe olo on paljo turvalli-sempoa!

Paras kala paistettunt, naine selkiäse soanie!

**Linnanniemen
kiinteistö- ja
asunnonvälitys**

Birger-Jaarlinkatu 21 B
Hämeenlinna - Puh. 23 739

Ella Roivainen
Polvik. 3 A 12
33100 TRE 10

VESILAHDEN
OSUUSPANKKI

*joustavaa
pankkipalvelua*

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön kotiseu-
tulehti, ilmestyy 1976 8 ker-
taa vuodessa.

Tilaushinta 15 mk vuosikerta.

Ilmoitushinnat 1 mk palsta cm
vakinaisista ilmoituksista
alennus.

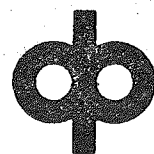
Toimituksen ja konttorin osoi-
te 37370 Narva. Puhelin
931 - 734 843.

Postisiirtotili TA 4307 63 - 1

Pankki Vesilahden Osuuspank-
ki 37370 Narva.

Vastaava toimittaja Viljo Pu-
rontaa.

Toimituskunta Viktor Ryyppö,
Helmi Uosukainen, Uuno
Pulakka, Eero Koppanen ja
Väinö Kekki.

TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

Kaikki sähköasiat

voimme toimittaa edullisesti

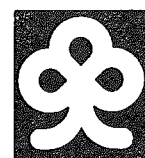
NYT SÄHKÖLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI

RAASKAN SÄHKÖLIKE

A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIIJA

Vesilahti
Puh. 739 541

Valkeakoski
Puh. 41 810

Vesilahden Säästöpankki

auttaa - neuvoa - palvelee

LEMPÄÄLÄN PELTITYÖ

OM. V. RIIKONEN

Puh. Tampere 740 886 (verstaaseen)

Suorittaa kaikkia rakennusalan pelti- ja rautatöitä
urakalla ja laskuun.